

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea “Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Psihologie și Științe ale Educației
1.3 Departamentul	Psihopedagogie Specială
1.4 Domeniul de studii	Științe ale educației
1.5 Ciclu de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Psihopedagogie Specială Profesor psihopedagog L060070020

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Sisteme de comunicare alternative și augmentative						
2.2 Titularul activităților de curs	Lector univ. dr. Andrea Hathazi						
2.3 Titularul activităților de seminar	Asistent univ. dr. Ioana Tufar						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	V	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	3	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	1
3.4 Total ore din planul de învățământ	42	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					31
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					25
Tutoriat					5
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual	83				
3.8 Total ore pe semestru	125				
3.9 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	
4.2 de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	Materiale didactice si softuri specifice pentru persoanele cu dizabilități existente la departament sau preluate de pe Internet
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	Materiale didactice si softuri specifice pentru persoanele cu dizabilități existente la departament sau preluate de pe Internet

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> Definirea, clasificarea și alegerea metodelor, tehnicilor și procedeelelor utilizate în comunicarea alternativă și augmentativă și intervenția psihopedagogică specifică privind dezvoltarea abilităților de comunicare deficitare; Alegerea și implementarea sistemelor și mijloacelor de comunicare augmentativă sau alternativă pentru elevii cu dizabilități; Aplicarea și adaptare de tehnici de modificare a metodelor instrucționale și a materialelor în funcție de stilurile de învățare și nevoile elevilor/aduților cu dizabilități cognitive; Cunoașterea principalelor sisteme de comunicare alternative și augmentative, a tehnologiilor de acces, a produselor, serviciilor și resurselor care facilitează mediul de dezvoltare și de învățare al persoanelor cu dizabilități; Stabilirea tipurilor de evaluare în concordanță cu momentul învățării și cu etapele procesului de recuperare, pe baza utilizării metodologiilor consacrate; Elaborarea unor modalități de intervenție în vederea recuperării persoanelor cu nevoi speciale prin aplicarea adecvată a principiilor și metodelor consacrate în domeniu.
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> Planificarea și implementarea activităților din cadrul echipei multi-disciplinare pe baza criteriilor relevante conferite de rolul psihopedagogului în echipa multi – disciplinară; Aplicarea normelor etice în cercetările acțiune cu persoane cu dizabilități, precum și în activitățile de evaluare, adaptare curriculară și consiliere psihopedagogică; Elaborarea unui proiect de servicii personalizate în funcție de intensitatea nevoii de suport și asistență.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> Cunoașterea, înțelegerea conceptelor, teoriilor și metodelor privind utilizarea sistemelor și strategiilor de comunicare alternativă și augmentativă privind evaluarea și instruirea persoanelor cu abilități de comunicare deficitare în vederea facilitării proceselor de comunicare și învățare. Utilizarea competențelor dobândite în practica și în comunicarea profesională în cadrul muncii în echipa interdisciplinară.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> Să dobândească cunoștințe și abilități privind utilizarea strategiilor adecvate în dezvoltarea comunicării la persoanele cu dizabilități Să dobândească cunoștințe și abilități privind dezvoltarea și implementarea strategiilor, tehnicilor și metodelor specifice dezvoltării comunicării într-o varietate de contexte educaționale Să dobândească cunoștințe și abilități privind implementarea strategiilor de comunicare alternativă și

	<p>augmentativă la copiii cu deficiențe severe, grave și profunde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Să dobândească cunoștințe și abilități privind modalități de evaluare a comunicării și proiectarea planului de intervenție personalizat ce vizează utilizarea sistemelor de comunicare alternativă și augmentativă • Să dobândească cunoștințe și abilități privind sistemele simbolice și non- simbolice, instrumentele low- tech și high- tech, precum și rolul lor în augmentarea și facilitarea comunicării la persoanele cu dizabilități • Să dobândească cunoștințe și abilități privind modalitatea de integrare a comunicării alternative și augmentative în contextul familial, școlar, precum și în comunitate.
--	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Sistemele de comunicare alternative și augmentative (AAC). Definiție, funcții și caracteristici.	Prelegere, Expunere interactivă Analiza studii de caz	Prezentări video
Etapele dezvoltării comunicării.	Prelegere, Expunere interactivă.	Prezentări video
Competența de comunicare. Comunicarea funcțională. Comunicarea simbolică.	Prelegere, Expunere interactivă. Dezbateri	Prezentări video
Obiecte de referință. Calendare vizuale. Calendare tactile. Principii de utilizare și implicații asupra dezvoltării comunicării.	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video
Metoda PECS.	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video
Sistemele simbol. Sistemul Rebus, Sistemul Bliss, Alfabetul Block	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video
Comunicarea tactilă	Expunere interactivă.	Prezentări video
Sistemele de comunicare alternative și augmentative în autism	Expunere interactivă. Studii de caz. Dezbateri	Prezentări video
Sistemele de comunicare alternative și augmentative în deficiențele senzoriale	Expunere interactivă.	Prezentări video
Sistemele de comunicare alternative și augmentative în deficiența multiplă	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video
Dezvoltarea programului de intervenție utilizând CAA .	Expunere interactivă.	Prezentări video
Utilizarea sistemelor de comunicare alternative și augmentative în reducerea tulburărilor de comportament.	Expunere interactivă.	Prezentări video
Sisteme de comunicare alternative și augmentative hightech	Expunere interactivă. Studii de caz.	Prezentări video
Utilizarea tehnologiilor de comunicare în clasă. Caracteristicile mediului de	Expunere interactivă.	Prezentări video

învățare.		
<p>Alvares, R., Sternberg, L. (1994), Communication and language development in L.Sternberg (Ed), <i>Individuals with profound disabilities</i> (pp.192-229), Austin, Texas: Pro-Ed.</p> <p>Anghel, P., (2003), <i>Stiluri si metode de comunicare</i>, București, Editura Aramis</p> <p>Bailey, B., (1994) Developing textured communication symbols for communication use in <i>Living and Learning together</i>, vol.1, nr.2, pag.6-9</p> <p>Crimmins, D., Gothelf, C., Rowland, C., Stillman, R., Linam, A., & Williams, C. (1995). Basic concepts of communication. In K. Huebner, J. Prickett, T. Welch, & E. Joffee (Eds.), <i>Hand in hand: Selected reprints and annotated bibliography on working with students who are deaf-blind</i> (pp. 159-184). New York: AFB Press.</p> <p>Frost, L, Bondy, A. (2002), <i>The picture exchange communication system training manual</i>, Newark, Pyramid Educational Products</p> <p>Halliday, M.A., (1978), <i>Language as social semiotic</i>, Baltimore, University Park Press</p> <p>Huebner, K.M., Prickett, J.G., Welch, T.R, Joffee, E. (1995), <i>Hand in Hand, Essentials of Communication and orientation and Mobility for Students who are deaf-blind</i>, AFB Press, New York</p> <p>Joint, S.A. (1998), Body Signing: A functional strategy for introducing language to students who are deafblind, <i>DBI Review</i>, 21, 10-11</p> <p>McLarty, M. (1995), Object of Reference – Magic Talisman in <i>Proceedings of the UK Conference</i>. Deafblind Education, developing and sustaining appropriate provision, Birmingham , Sense UK.</p> <p>Morris, C.W., (1971), <i>Writings on the general theory of signs</i>, Paris, The Hague</p> <p>Reichle, J., York, J, Sigafoos, J. (1991), <i>Implementing augmentative and alternative communication</i>, Baltimore: Paul H.Brookes</p> <p>Rowland, C., Schweigert, P. (1989), <i>Tangible Symbol Systems: Symbolic Communication for Individuals with Multisensory Impairments</i>, Oregon Research Institute.</p> <p>Rowland, C., Schweigert, P., Prickett, J.G. (1995), Communication systems, devices and modes in K.M. Huebner, J.G. Prickett, T.R. Welsch, Joffee, E (Eds.), <i>Hand in hand: essentials of communicationand orientation and mobility for your students who are deaf- blind</i>, New York: American Foundation for the Blind.</p> <p>Siegel– Causey, E., Downing, J. (1987), Nonsymbolic communication development: Theoretical concepts and educational strategies in L:Goetz, D.Guess and K.Stremel-Campbell (Eds.), <i>Innovative Program design for individuals with dual sensory impairments</i> (pp.10- 48); Baltimore: Paul H. Brookes</p> <p>Vanderheiden, G.C., Lloyd, L.L (1986), Communication Systems and their components. In S.W. Blackstone (Ed.), <i>Augmentative communication: an introduction</i> (pp.49 -161). Rockville, MD: American Speech- Language – Hearing Association</p> <p>Van Dijk, J. (1966), The First steps of the deaf/blind child towards language. <i>International Journal of the Education of the Blind</i>, p.112-115</p>		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Analiză comparativă a sistemelor de comunicare alternative și augmentative low-tech/high tech.	Dezbateri. Expunere interactivă. Munca în perechi. Problematizare.	Analiza unor secvențe video
Jocul și dezvoltarea comunicării.	Dezbateri. Expunere interactivă. Problematizare	Activități de simulare.
Calendare și orare vizuale.	Expunere interactivă. Dezbateri. Munca în grup.	Prezentări modele calendare si orare vizuale. Înregistrări video.
Calendare și orare tactile.	Expunere interactivă.	Prezentări modele

	Dezbateri. Munca perechi.	Calendarare si orare tactile. Înregistrări video.
Metoda PECS	Dezbateri. Studii de caz	Înregistrări video
Metoda PECS – activități practice	Dezbateri. Joc de rol	Materiale necesare desfășurării activității: pictograme, caiete de comunicare.
Analiză articole de specialitate.	Expunere interactivă. Dezbateri. Problematizare	
Analiza SWOT a sistemelor simbol.	Dezbateri	
Sisteme alternative și augmentative de comunicare utilizate în cazul persoanelor cu deficiențe motorii	Dezbateri. Problematizarea. Studiu de caz.	Înregistrări video.
Sisteme alternative și augmentative de comunicare în autism.	Analiză studii de caz.	Înregistrări video.
Sisteme alternative și augmentative de comunicare bazate pe gesturi	Expunere interactivă. Dezbateri.	Înregistrări video
Limbajul mimico-gestual - activități practice	Expunere interactivă. Dezbateri.	Înregistrări video
Utilizarea tehnologiilor de comunicare în clasă- activitate practică.	Dezbateri. Joc de rol.	Înregistrări video.
Vizită la „Grădinița Specială” Cluj-Napoca	Expunere. Studii de caz.	

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (<http://www.rncis.ro>)
- Clasificarea Ocupațiilor din România (<http://www.mmuncii.ro/>)

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Participare activă	Observație	70%
	Examen scris	Examen	1 punct oficiu 10%
10.5 Seminar/laborator	Prezența 75%		10%
	Portofoliu	Analiza produselor activității	10%
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Elaborarea unui plan de intervenție personalizat ce vizează dezvoltarea deprinderilor de comunicare ➤ Elaborarea unui studiu de caz ce vizează problematică dezvoltării deprinderilor de comunicare prin utilizarea CAA 			

Data completării   Semnătura titularului de curs   Semnătura titularului de seminar
14.09.2013   Lector univ.dr. Andrea Hathazi   Asist.univ.dr. Ioana Tufar

Data avizării în departament   Semnătura directorului de departament
.....   Conf.univ.dr. Adrian Roșan